

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 31 października 2012 roku powódka G. S. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 80.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 6 października 2012 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia zgodnie z art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. oraz o zasądzenie kosztów postępowania sądowego.

W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powódki wskazał, że w dniu 23 sierpnia 2001 roku kierujący samochodem ciężarowym marki R. o nr rej. (...) 70 M. D. nieumyślnie spowodował katastrofę w ruchu lądowym, uderzając w prawy bok autobusu, w następstwie czego śmierć poniósł między innymi W. S., na skutek doznanych obrażeń. Sprawca zdarzenia został uznany winnym popełnienia czynu z art. 173 § 2 i 4 k.k. i skazany na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Pojazd sprawcy posiadał obowiązkowe ubezpieczenie OC w pozwanym Zakładzie (...).

Powódka zgłosiła swoje roszczenie pozwanemu, który decyzją z dnia 5 października 2012 roku odmówił przyznania zadośćuczynienia.

Pełnomocnik powódki wskazał, że po wprowadzeniu art. 446 § 4 k.c., podstawę prawną dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przed dniem 3 sierpnia 2008 roku w następstwie naruszenia deliktem dobra osobistego, w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej osobę zainteresowaną ze zmarłym jest art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

Powódka reprezentowana przez pełnomocnika wskazała, że śmierć syna była dla niej ogromną tragedią. W. S. był jej pierworodnym synem, bardzo go kochała i była z niego dumna. Mimo że po założeniu własnej rodziny nie mieszkali razem, zmarły często odwiedzał matkę i interesował się nią. Powódka liczyła, że w przyszłości zaopiekuje się nią. Po wypadku powódka załamała się, nie chciała żyć. Przez 40 dni powódka czuwała przy synu i modliła się żeby powrócił do zdrowia. Syn powódki jednak zmarł nie odzyskawszy przytomności. W jednej chwili życie straciło dla powódki sens. Upływ czasu nie złagodził bólu po stracie syna, powódka stała się osobą zamkniętą w sobie, znacznie pogorszył się jej stan zdrowia.

Zdaniem powódki przesłanką żądania zadośćuczynienia pieniężnego w myśl art. 448 k.c. jest naruszenie dóbr osobistych.

W odpowiedzi na pozew wniesionej w dniu 28 grudnia 2012 roku pozwany reprezentowany przez pełnomocnika wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że w okolicznościach niniejszej sprawy roszczenie o zadośćuczynienie w związku ze śmiercią osoby bliskiej nie ma podstaw prawnych. W ocenie pozwanego utrata bliskiej osoby przez zawinione zachowanie sprawcy zdarzenia mieści się na pewno w kategoriach ograniczenia praw niematerialnych człowieka jednakże nie stanowi takiego naruszenia prawa osobistego – prawa do życia w pełnej rodzinie, które podlega ochronie w aspekcie art. 24 k.c. i co za tym idzie nie podlega wyrównaniu krzywdy przez zastosowanie art. 448 k.c.

Pozwany zakwestionował także wysokość dochodzonego roszczenia, uznając iż jest ono znacząco wygórowane.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

W dniu 23 sierpnia 2001 roku doszło do wypadku drogowego, w następstwie którego syn powódki W. S. doznał obrażeń ciała skutkujących ostatecznie jego zgonem. Sprawca zdarzenia M. D. ubezpieczony był w pozwanym Zakładzie (...) w ramach ubezpieczenia OC. Sprawca zdarzenia został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Radomsku na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności za czyn z art. 173 § 2 i 4 k.k.

(okoliczność bezsporna – akta szkody- wyrok Sądu Rejonowego w Radomsku z dnia 23 czerwca 2003 roku)

W. S. był synem powódki G. S.. W dacie zdarzenia nie mieszkał już z matką, ponieważ mieszkał z żoną i 10- letnim synem w miejscowości oddalonej o około 10 kilometrów. Powódka mieszkała wówczas z mężem i młodszym synem oraz jego rodziną. Zmarły syn przyjeżdżał do rodziców raz w tygodniu, przeważnie w sobotę lub niedzielę. W. S. zatrudniony był w Elektrowni (...) i pomagał rodzicom w miarę swoich możliwości, np. partycypował w kosztach zakupu opału, pomagał przy remoncie mieszkania. Rodzina razem spędzała święta czy też spotykała się na innych uroczystościach typu imieniny. W dacie wypadku powódka była na emeryturze, a jej mąż na rencie inwalidzkiej.

Po wypadku W. S. przez okres 40 dni przebywał w szpitalu w Ł. i powódka przez cały ten okres czuwała przy nim. Syn powódki zmarł jednak nie odzyskawszy przytomności.

Po śmierci syna życie straciło dla powódki sens, nie mogła sobie z niczym poradzić, zamknęła się w sobie i miała myśli samobójcze, lekarz rodzinny przepisywał powódce leki uspakajające. Powódka chodziła również do psychiatry. Najtrudniej powódka przeżywała okresy Ś., zwłaszcza okres Bożego Narodzenia. Upływ czasu nie złagodził cierpień powódki, która nie pogodziła się ze śmiercią syna. Powódka utrzymywała i nadal utrzymuje kontakt z żoną zmarłego syna i jego dzieckiem.

Aktualnie powódka ma 73 lata i utrzymuje się z emerytury w kwocie 815 zł. Powódka leczy się onkologicznie, przeszła chemioterapię i nadal przyjmuje leki.

(dowód: zeznania powódki G. S. – nagranie audio-video –min. 1.18- 13.40 – płyta k.37, min.3.04- 13.55- płyta k.70)

Śmierć syna była dla powódki ogromnym wstrząsem i urazem psychicznym, ponieważ dawano mu szansę na przeżycie.

W wyniku śmierci syna powódka doświadczyła silnego urazu psychicznego, który wiązał się i nadal wiąże z przeżywaniem poczucia głębokiej straty, wielkiego bólu i smutku, żalu, skrzywdzenia, niesprawiedliwości, pustki i osamotnienia. Mechanizmy obronne psychiki u powódki uległy głębokiemu i długotrwałemu załamaniu. Do tej pory funkcjonują z wyraźnym osłabieniem. Powódka korzysta doraźnie z leczenia u lekarza rodzinnego, natomiast nie ma konieczności leczenia psychiatrycznego, ponieważ trwałe zmiany, które nastąpiły w psychice powódki wydają się nieodwracalne.

W związku z zaburzeniami psychicznymi, będącymi konsekwencją urazu psychicznego, jakim była śmierć syna powódka doznała trwałego 5% uszczerbku na zdrowiu.

(dowód: opinia biegłego psychologa M. P. – k.45,46)

Powyższy stan faktyczny nie był sporny między stronami i został ustalony na podstawie wskazanych dowodów.

Sąd zważył co następuje

Powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie. Bezspornym jest, że sprawca wypadku, w następstwie którego poniósł śmierć syn powódki, ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Zakładzie (...).

Zgodnie z treścią art. 34 ust.1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z dnia 16 lipca 2003 .r.) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej.

Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych objęta jest odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu (art.35).

Z treści tego przepisu wynika, że sprawca szkody odpowiada między innymi za szkodę, której następstwem jest śmierć. Śmierć osoby bliskiej może natomiast prowadzić do naruszenia dobra osobistego jakim jest więź rodzinna i dawać tym samym prawo do żądania zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

Strona pozwana podnosi, że roszczenie powódki nie ma podstaw prawnych. Obowiązujący aktualnie przepis art. 446 § 4 k.c. dający rodzinie zmarłego możliwość dochodzenia zadośćuczynienia wprowadzony został ustawą z dnia 30 maja 2008 rok o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw (Dz.U. nr 116,poz.731), która weszła w życie 3 sierpnia 2008 roku i ma zastosowanie do zdarzeń prawnych zaistniałych po dniu 3 sierpnia 2008 roku.

Rozpatrując niniejszą sprawę pod kątem art. 446 § 4 k.c. najbliższym członkom rodziny zmarłego nie przysługiwałoby roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 1 k.c. gdyż śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku.

Okoliczności te nie wykluczają jednak zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. na jaką to podstawę powoływała się powódka.

Zgodnie bowiem z nowo kształtującym się orzecnictwem Sądu Najwyższego, które podziela Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (vide wyrok SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. akt I CSK 621/10, LEX nr 848128, wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 roku, sygn. akt II CSK 248/10, LEX nr 785681, uchwała SN z dnia 22 października 2010 roku, sygn. akt III CZP 76/10, LEX nr 604152).

Zgodnie z art. 448 zdanie 1 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Art. 23 k.c. zawiera katalog dóbr osobistych i ma on charakter otwarty. W orzecnictwie i doktrynie przyjmuje się zgodnie, że ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznawane są za doniosłe i zasługujące na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych należy np. prawo do intymności i prywatności, płęć człowieka, prawo do planowania rodziny, tradycja rodzinna, pamięć o osobie zmarłej. Dlatego też w przekonaniu Sądu brak jest argumentów, które nie pozwalałyby uznać więzi rodzinnych jako dobra osobistego, które pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c.

Więzi te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art. 18 i 71 Konstytucji RP, art. 23 k.r. i o.). Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Pogląd taki jest spójnie reprezentowany w orzecnictwie. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 września 2005 r. I ACa 554/2005 (Przełęcz Orzecnictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (...) poz. 2 str. 5) stwierdził, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie przewidzianej w art. 24 § 1 k.c. 1.) Także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CK 307/2009 (niepubl.) uznał, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Biorąc pod uwagę wskazane wyżej przesłanki, poglądu tego - wbrew zastrzeżeniom

zgłaszanym w piśmiennictwie - nie można postrzegać jako nieuprawnioną próbę kreowania („na siłę”) nowej postaci dobra osobistego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010r. III CZP 76/2010).

Także w uchwale z dnia 10 listopada 2010 Sąd Najwyższy potwierdził możliwość zastosowania art. 24 w zw. z 448 k.c. w przypadku, gdy śmierć nastąpiła w wyniku deliktu przed wejściem w życie wskazywanej nowelizacji. W wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CSK 307/2009 (OSNC 2010/C poz. 91) jako podstawę prawną przyznania zadośćuczynienia Sąd Najwyższy wskazał art. 448 k.c. Pogląd ten należy podzielić, art. 446 § 3 k.c. bowiem dawał podstawę naprawienia nieuchwytniej szkody majątkowej, niepodlegającej naprawieniu na podstawie § 1 i 2, problematyczne było natomiast uznawanie, że może stanowić także podstawę przyznania zadośćuczynienia za krzywdę moralną spowodowaną utratą osoby bliskiej. Stosowanie art 446 § 3 k.c. stanowiło próbę poszukiwania ochrony osób bliskich zmarłego, jednak po wejściu w życie art. 448 k.c. ten właśnie przepis dawał wyraźną podstawę do przyznania zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dobra osobistego, jakim jest utrata więzi rodzinnej, powodującego cierpienia i ból." (uchwała SN z 10 listopada 2010 r. II CSK 248/2010).

Wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. nie powinno być natomiast rozumiane w ten sposób, że w dotychczasowym stanie prawnym art. 448 k.c. nie mógł stanowić podstawy przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Takie stwierdzenie oznaczałoby, że chwila, w której zaszło zdarzenie będące źródłem szkody, decydująca - zgodnie z wyborem ustawodawcy - o możliwości zastosowania art. 446 § 4 k.c. rozstrzygałaby definitywnie o istnieniu lub braku istnienia uprawnienia do uzyskania zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią osoby bliskiej, bez względu na rodzaj tej krzywdy. **Prowadziłoby to do radykalnego zróżnicowania sytuacji osób, które doznały krzywdy o podobnym charakterze, nawet w krótkich odstępach czasu, co jest trudne do zaakceptowania.**" (Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CSK 307/2009).

Podobne stanowisko zostało zaprezentowane w uchwale z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11. Sąd Najwyższy udzielając odpowiedzi na pytanie: "Czy najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje - na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. - zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w sytuacji, gdy śmierć poszkodowanego nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r.?" podjął uchwałę o następującej treści:

„Sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia

Nowelizacja art. 446 k.c. polegająca na dodaniu § 4 nie pozbawia, jak trafnie uznał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010r., najbliższych członków rodziny zmarłego możliwości dochodzenia zadośćuczynienia na podstawie art.448 k.c. także w wypadku, gdy czyn niedozwolony popełniony został przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Skutkiem nowelizacji jest możliwość dochodzenia przez nich tego roszczenia obecnie zarówno na podstawie art. 446 § 4 jak i 448 k.c. z tym, że na podstawie pierwszego z tych przepisów jest to prostsze z uwagi na ułatwienia dowodowe. Przed nowelizacją zaś jedyną podstawę dla roszczenia o zadośćuczynienie stanowił art. 448 k.c. i to zarówno dla najbliższych członków rodziny zmarłego jak i dla innych podmiotów" (Uchwała SN z dnia 13 lipca 2011r., III CZP 32/11).

W świetle powyższego w ocenie Sądu zachodzą w przedmiotowej sprawie przesłanki do przyznania na rzecz powódki zadośćuczynienia po śmierci syna.

Odnosząc się do kwestii wysokości zadośćuczynienia wskazać należy, że na skutek śmierci syna powódki zerwaniu uległa więź łącząca rodzinę. Mimo, że zmarły syn powódki założył własną rodzinę i mieszkał oddzielnie był bardzo związany emocjonalnie ze swoją matką, często odwiedzał rodziców, razem z nimi oraz z żoną i synem spędzali święta i inne uroczystości, typu imieniny.

Po tragicznym wypadku powódka przez okres 40 dni czuwała przy synu, żyjąc nadzieją, że syn wyzdrowieje. Śmierć syna spowodowała u powódki poczucie głębokiego żalu i osamotnienia. W wyniku śmierci syna powódka doświadczyła

silnego urazu psychicznego, który wiązał się i nadal wiąże z przeżywaniem poczucia głębokiej straty, wielkiego bólu i smutku, niesprawiedliwości, pustki i osamotnienia. Mechanizmy obronne psychiki u powódki uległy głębokiemu i długotrwałemu załamaniu. Do tej pory funkcjonują z wyraźnym osłabieniem. Bezpośrednio po tragicznej śmierci syna powódka miała myśli samobójcze, nie odczuwała i nadal nie potrafi odczuwać radości dnia codziennego.

W związku z zaburzeniami psychicznymi, będącymi konsekwencją urazu psychicznego, jakim była śmierć syna powódka doznała trwałego 5% uszczerbku na zdrowiu.

W ocenie Sądu uwzględniając powyższe okoliczności, czasokres od momentu wypadku, aktualny stan zdrowia i jakość funkcjonowania powódki w społeczeństwie, trwały uszczerbek na zdrowiu, odpowiednim zadośćuczynieniem będzie kwota 50.000 zł.

W pozostałej części Sąd oddalił powództwo jako wygórowane.

Ustawowe odsetki od kwoty zasądzonej tytułem zadośćuczynienia Sąd zasądził na podstawie art. 481 k.c. od momentu kiedy pozwany zaczął być w zwłoce z zapłatą świadczenia (po upływie miesiąca od daty zgłoszenia roszczenia pozwanemu, co nastąpiło w dniu 27 września 2012 roku).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. zgodnie z zasadą stosunkowego ich rozdzielenia. Łączne koszty procesu wyniosły 11.457,41 zł., z czego powódka poniosła 3.617 zł. tytułem kosztów zastępstwa procesowego, natomiast pozwany poniósł koszty w łącznej kwocie 7.840,40 zł. (opłata sądowa od uwzględnionej części powództwa wynosząca 4.000 zł., wydatki stanowiące koszty poniesione na opinię sporządzoną przez biegłego psychologa - 223,41zł., koszty zastępstwa procesowego - 3.617 zł.).

Powództwo zostało uwzględnione w około 62 % i w takim zakresie pozwany winien ponieść koszty procesu, natomiast powódkę obciążają koszty procesu w około 38%.

Odnosząc procent przegranej sprawy do wysokości poniesionych kosztów Sąd obciążył powódkę kosztami procesu w kwocie 733 zł. (11.457,41zł. × 38% - 3.617 zł.).

Jednocześnie z uwagi na charakter dochodzonego roszczenia i sytuację majątkową powódki Sąd nie obciążył jej opłatą sądową od oddalonej części powództwa.

Na skutek omyłki rachunkowej Sąd błędnie wyliczył opłatę sądową od uwzględnionej części powództwa, która powinna wynosić 2.500 zł. Wówczas łączne koszty procesu wynosiłyby 9.957,41 zł., co skutkowałoby zasądzeniem od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu w kwocie 167 zł.